

هنر رزم نوین

هدیه‌ای به ۷ سالگی خودم

یاسر رشیدی

سرشناسه: رشیدی، یاسر، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور: هنر رزم نوین، هدیه‌ای به ۷ سالگی خودم/ یاسر رشیدی.
مشخصات نشر: تهران: ترنگ، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۸۱ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۵۴-۰۷-۰
موضوع: تصمیم‌گیری / Decision making
موفقیت / Success
شطرنج -- جنبه‌های روان‌شناسی
Chess -- Psychological aspects
رده‌بندی کنگره: HD۳۰/۲۳
رده‌بندی دیویی: ۶۵۸/۴۰۳
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۶۶۰۳۰

هنر رزم نوین

هدیه‌ای به ۷ سالگی خودم

یاسر رشیدی

نشر ترنگ

nashretorang

www.nashretorang.com

نشر ترنگ

هنر رزم نوین

هدیه ای به ۷ سالگی خودم

یاسر رشیدی

ویراستار: سمیه رشیدی

گرافیسیت: بنفشه صادقی

لیتوگرافی و چاپ: پردیس دانش

نوبت چاپ اول: ۱۴۰۳

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۵۴-۰۷-۰

آدرس: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان روانمهر، کوچه میترا، پلاک ۷، واحد ۴

تلفن: ۶۶۴۷۰۳۷۶ / ۶۶۴۰۳۵۲۰ همراه: ۰۹۱۹۹۶۴۶۲۲۴

حق چاپ محفوظ است

nashretorang@gmail.com

فهرست

پیش گفتار	۹
مقدمه	۱۲
قواعد بازی اصولی	۲۳
فصل ۱: تفکر منطقی و عقلانی	۴۱
فصل ۲: استفاده بهینه از منابع	۶۹
فصل ۳: بهره‌برداری از اشتباه‌های حریف	۸۳
فصل ۴: اهمیت مرکز	۹۶
فصل ۵: اهمیت توسعه	۱۰۱
فصل ۶: اهمیت امنیت شاه	۱۰۹
فصل ۷: حفظ تنش	۱۱۵
فصل ۸: فریب	۱۲۳
فصل ۹: شکیبایی	۱۲۹
فصل ۱۰: ذهنیت راهبردی	۱۴۳
فصل ۱۱: ذهنیت شکارچی بدجنس	۱۶۷
فصل ۱۲: ذهنیت مقاومتی	۱۷۳
فصل ۱۳: مسابقه طناب‌کشی بین مهره‌های شطرنج	۱۷۹
فصل ۱۴: هنر رزم	۱۸۵
ضمیمه	۱۹۵

تقدیم به خواہر عزیزم، سمیہ

پیش‌گفتار

همیشه برایم سؤال بود که چطور یک نفر می‌تواند در شطرنج این‌قدر قوی‌تر از دیگران باشد و بدون استثنا از هر موقعیتی برنده بیرون بیاید. مگر نه‌اینکه به هر دو طرف در ابتدای بازی مهره‌های مشابهی داده می‌شود، هر دو به مجموعه‌ای از حرکت‌های قانونی محدود هستند، زمان برابر دارند و هیچ اطلاعات پنهانی نیز وجود ندارد و همه‌چیز همان موقعیتی است که روی صفحه شطرنج است؟ خیلی طول کشید تا متوجه شدم که همه کسانی که قوی بازی می‌کنند از ذهنیتی مشابه پیروی می‌کنند. این موضوع برای همه آنها که راه قوی بازی کردن را بعد از مرارت‌های زیاد پیدا کرده‌اند، امری جافته و بدیهی است.

وقتی متوجه این موضوع شدم که چهل‌ساله شده بودم. با اینکه در کودکی خیلی اهل کتاب و مطالعه بودم، ولی هیچ‌وقت حتی با اشاره‌ای به این موضوع مواجه نشده بودم. برایم خیلی عجیب بود که چرا هیچ‌کس این اطلاعات ارزشمند درباره «طرز صحیح بازی شطرنج» یا «قواعد ذهنیت برنده» را به من نگفته است.

مطمئن بودم که اگر وقتی کوچک بودم و داشتم شطرنج را یاد می‌گرفتم این موضوعات را آموخته بودم، می‌توانستم یک فرد بسیار قوی در شطرنج باشم. حتی در بزرگسالی نیز وقتی این موضوعات را یاد گرفتم بازی‌ام به مراتب بهتر شد و توانستم بسیاری افراد را با رعایت همین قواعد شکست دهم.

در ابتدا قصد نوشتن کتاب نداشتم و فقط نکاتی که پیدا می‌کردم را مثل گنجی در یک فایل اکسل می‌نوشتم. بعد از حدود یک سال و نیم، فایل اکسل حاوی اصول بازی برنده به حدی بزرگ شد که به فکر افتادم آن را به شکل کتابی منتشر کنم و نامش را گذاشتم: هنر رزم نوین: هدیه‌ای به ۷ سالگی خودم؛ چون دوست داشتم چنین کتابی را در ۷ سالگی می‌داشتم.

قواعد ذهنیت برنده نه فقط برای شطرنج، بلکه برای هر شرایط رقابتی با منابع محدود نیز مفید و کارآمد هستند؛ مثل مذاکره یا حتی موقعیت‌های راهبردی زندگی. به همین دلیل است که در جای جای این کتاب مطالبی با عنوان «درس زندگی» آورده‌ام که همان اصل را در موقعیت مشابه در زندگی واقعی بازگو می‌کند تا این ذهنیت راحت‌تر در ذهن جای بگیرد و یادآوری شود.

از کودکی به ادبیات فارسی علاقه‌مند بودم و خواندن و نوشتن را دوست داشتم. نمرهٔ انشای من اغلب ۲۰ بود و در کنکور نیز ادبیات فارسی را با افتخار ۱۰۰٪ زدم. سال‌ها پیش سابقهٔ ترجمه یک کتاب فنی از انگلیسی به فارسی داشتم، ولی قسمت این بود که اولین کتاب تألیفی‌ام را به زبان انگلیسی بنویسم. کتاب حاضر در سپتامبر ۲۰۲۳

(معادل مهر ۱۴۰۲) به انگلیسی منتشر شد و به صورت الکترونیکی، کتاب فیزیکی و کتاب صوتی در آمازون و سایر ناشرین، با عنوان ذیل قابل مطالعه و دسترسی است:

Modern Art of War: Gift to my 7-year old self, by Yaser Rashidi

امسال (۲۰۲۴) این کتاب را به فارسی نیز تألیف نمودم. خواهرم، سمیه، سهم بسزایی در ترجمه و ویراستاری دقیق این کتاب داشت که از او به غایت سپاسگزارم.

روش آموزشی من برای یادگیری طرز فکر برنده و تصمیم‌گیری صحیح، مبتنی بر این اصول است: ۱- عدم نیاز به حافظه (همه چیز مبتنی بر محاسبه و ارزیابی عقلانی است و نیاز به حفظ کردن هیچ چیزی نیست.)، ۲- تمرکز روی چرا به جای چگونه (یاد می‌گیریم چرا حرکتی خوب یا بد است، به جای اینکه به حرکات و چگونگی تکنیک‌ها فکر کنیم.) و ۳- تمرکز روی راهبرد به جای تاکتیک (یاد می‌گیریم از سطحی بالاتر موقعیت‌ها را ببینیم، ارزیابی کنیم و تصمیم‌ها را بر اساس ارزیابی سطوح بالاتر بگیریم.) برای اطلاعات آموزشی بیشتر درباره این روش می‌توانید به دوره‌های آموزشی با همین نام در وبگاه رسمی زیر مراجعه کنید:

www.ModernArtofWar.com

همچنین برای اطلاعات آموزشی تکمیلی می‌توانید در شبکه‌های اجتماعی مختلف صفحه مربوطه را با جست‌وجوی نام آن پیدا کنید تا به صورت منظم اطلاعات ارزشمند و مفید در اختیار شما یا فرزند شما قرار گیرد. محتوای ما مناسب کودکان و نوجوانان است و به آنها

کمک شایانی می‌کند که با درونی‌سازی این اصول به حداکثر توان بالقوهٔ خود دست یابند.

هنر رزم نوین به‌جای محتوای سرگرم‌کننده، متمرکز بر محتوای آموزشی و مفید است، به شکلی که در این کتاب هیچ اشاره‌ای به مسابقه‌های روز شطرنج، مرور کردن بازی‌های معروف، قهرمانان جهان و سایر موضوعات سرگرم‌کننده نمی‌شود تا اطمینان حاصل شود که مخاطب از زمانی که صرف می‌کند و توجهی که نشان می‌دهد بیشترین بهره را ببرد.

دوره‌های آموزشی هنر رزم نوین و محتوای شبکه‌های اجتماعی ما به شکلی طراحی شده است که در طول زمان باعث ایجاد و استمرار عادت‌های خوب برای تصمیم‌گیری درست و دقیق در مخاطب می‌شود که منجر به بهبود بازی شطرنج و تصمیم‌های بهتر در زندگی می‌گردد.

همیشه دوست داشتم یک مرجع خلاصه و دقیق به شکل این کتاب را داشته باشم که هرچه گشتم کمتر یافتم. بسیار خوشوقتم که توانستم آن را خودم تألیف کنم و به زبان شیرین فارسی به شما تقدیم کنم.

یاسر رشیدی — شهریور ۱۴۰۳

هنر رزم نوین

مقدمه

برنده بازی شطرنج فردی که تاکتیک بهتری دارد یا فردی که می تواند به حرکات پیش روی بیشتری فکر کند نیست، بلکه فردی است که بتواند در زمان کمتر تصمیم های دقیق، حساب شده و معقولانه تری بگیرد. در طول یک بازی شطرنج موقعیت های تصمیم گیری زیادی وجود دارد و این تصمیم ها لزوماً درباره خود حرکت ها نیست، بلکه تصمیم هایی است درباره مدیریت زمان، درباره اینکه آن لحظه وقت خوبی برای حمله است یا دفاع یا برای یافتن یک حرکت قابل قبول، درباره قربانی کردن یک مهره و اینکه آیا قربانی کردن مهره حرکت عاقلانه ای است یا خیر و یا تصمیم هایی درباره پنهان کردن قصد واقعی با ایجاد تله. اگر بتوانید این تصمیم ها را دقیق تر بگیرید، آن هم در حالی که نسبت به حریف زمان کمتری صرف می کنید، برنده خواهید شد.

در طول زندگی‌ام شباهت‌های بسیاری بین موقعیت‌های زندگی و موقعیت‌های شطرنج مشاهده کرده‌ام. معتقدم نگاه کردن به زندگی و شطرنج از این دیدگاه به من کمک می‌کند تا تصمیم‌های بهتری بگیرم. در زندگی واقعی وقتی که نمی‌دانم باید چه کار کنم و از طرفی باید در مدتی کوتاه تصمیمی بگیرم، به سراغ قواعد این کتاب می‌روم. این عصارهٔ همهٔ قواعد کلی تصمیم‌گیری درست است که به صورت کتابی درآمده است که هم برای شطرنج کارآمد است و هم برای زندگی؛ چون هر دو را می‌توان نوعی بازی راهبردی^۱ فرض کرد. این کتاب قواعد لازم و کافی برای بازی کردن درست و اصولی شطرنج را تشریح می‌کند.

قواعد برنده شدن در زندگی و شطرنج در این کتاب آمده است. شما ابتدا باید در این سطح راهبردی فکر و بازی کنید و سپس بکوشید با بالاترین سطح توانتان این قواعد را رعایت کنید تا در موقعیت‌ها و بازی‌های بیشتر برنده شوید. این قواعد بین انسان‌ها و رایانه‌ها مشترک هستند و بهترین رایانه‌های حال حاضر نیز از همین قواعد پیروی می‌کنند؛ چون قواعد برنده شدن در یک بازی راهبردی همه‌جا مشابه و مشترک است.

در برخی از موقعیت‌های شطرنج ممکن است نتوانید کل حرکت‌های پیش‌رو را در ذهنتان مجسم کنید یا نتوانید دقیق محاسبه و به درستی ارزیابی کنید، در هر حال لازم است به سرعت تصمیمی بگیرید و عمل کنید. برای گرفتن چنین تصمیمی نیاز به یک قاعدهٔ

1. Strategic game

سرانگشتی یا شهود دارید که بتوانید تصمیم‌هایتان را با آن قاعده مقایسه کنید و بسنجید. مطالب این کتاب همان قواعد سرانگشتی هستند. اگر تصمیم‌های زندگی‌تان را با همین قواعد بگیرید، قطعاً موفق خواهید بود، هرچند که گفتن این موضوع راحت‌تر از انجام آن است. وقتی که بازی‌های قبلی خود را مرور می‌کنید و کم‌دقتی‌ها^۱، اشتباه‌های کوچک^۲ و اشتباه‌های بزرگ^۳ خود را مشاهده می‌کنید، متوجه این موضوع می‌شوید. تقریباً همیشه کم‌دقتی، اشتباه کوچک یا بزرگ زمانی اتفاق می‌افتد که قواعد این کتاب را به کار نبرید. این کتاب شامل راهبردها است. به غیر از قواعد اساسی ذکر شده در این کتاب فقط لازم است تاکتیک (معماهای شطرنج) را تقویت کنید. عبور از این مسیر باعث می‌شود در کمترین زمان ممکن به بالاترین پتانسیل خود دست یابید.

«وقتی جوان بودم حمله می‌کردم؛ چون تنها چیزی بود که بلد بودم. حالا حمله می‌کنم؛ چون می‌دانم نتیجه می‌دهد.»
- گری کاسپارف

1. inaccuracy

2. mistake

3. blunder

ذهنیت فرمانده لشکر

این کتاب ذهنیتی را تشریح می‌کند که برای برنده شدن لازم است آن را دنبال کنید و حرکاتتان را متناسب با آن ذهنیت انتخاب کنید. شما باید نقش فرمانده یک لشکر را بر عهده بگیرید. لشکر آنچه شما می‌گویید را انجام خواهد داد. هر لشکر شامل وزیر، رخ‌ها، فیل‌ها، اسب‌ها و سربازها است که مشغول محافظت از شاه هستند. شاه در ابتدای بازی در وسط زمین است؛ ولی بعد از توسعه^۱ اسب‌ها و فیل‌ها (به همین ترتیب) شاه می‌تواند قلعه^۲ کند.

قلعه حرکت بسیار مهمی از بازی است. قلعه تنها حرکت شطرنج است که در آن دو مهره به‌صورت هم‌زمان حرکت می‌کنند، در حرکات دیگر فقط یک مهره حرکت می‌کند (و یا نمی‌تواند حرکت کند). پس از قلعه، شاه به یک سمت از زمین بازی می‌رود، ترجیحاً به سمتی که سربازهایی در جلوی او باشند که بتوانند از او دفاع کنند. قلعه حرکتی دفاعی است و شاه را به همان سمت از زمین بازی محدود می‌کند. اگر حریف بتواند حمله موفق به‌سوی شاه قلعه‌کرده شما داشته باشد، ممکن است جان سالم به در نبرید. قلعه یک خاصیت فرعی هم دارد: رخ را به وسط زمین می‌آورد. قلعه بلند می‌تواند حرکت قوی و مهمی باشد؛ چون قلعه بلند رخ را به ستون d می‌آورد، در حالی که قلعه کوتاه رخ را به ستون e می‌آورد و برای آوردن رخ به وسط زمین لازم است یک حرکت دیگر هم انجام داد.

1. development

2. castle

به همین دلیل می‌توان گفت که قلعه بلند یک گام کوتاه‌تر (بهتر) از قلعه کوتاه است. لازم است که لشکر خود را به جاهای معنی‌داری از زمین گسترش دهید و از حریف پیشی بگیرید.

ذهنیت این فرمانده لشکر در این کتاب تشریح شده است.

مگنوس کارلسون^۱، قهرمان جهان از سال ۲۰۱۳ تاکنون (۲۰۲۳) در جواب این سؤال که «چگونه در همه این بازی‌ها برنده می‌شوی؟ چه کار می‌کنی که برنده می‌شوی؟» گفت: «نمی‌دانم. شاید وقتی سنی از من گذشت بفهمم چگونه این کار را می‌کنم!» خودش شاید نداند؛ ولی ذهنیت او است که باعث برنده شدنش می‌شود. ذهنیت شکست‌ناپذیری، مقاومت بدون وقفه، حمله در اولین فرصت ممکن، تلف نکردن زمان و منابع دیگر، افزایش فشار روی حریف و قربانی کردن‌های صحیح و به‌موقع. این همان ذهنیتی است که در این کتاب توصیف شده است.

اگر می‌خواهی موفق باشی و از حریف پیشی بگیری، باید ذهنت را تحت فشار بگذاری تا بتوانی حرکتهای بعدی را به‌درستی تصور، محاسبه و ارزیابی کنی، هرچا لازم است قربانی کنی و همه این کارها را در کمترین زمان ممکن و بدون وقفه انجام دهی.

این ذهنیت آن‌قدر مهم است که مگنوس مطابق با آن روالی قبل از بازی دارد که همیشه انجام می‌دهد: قبل از شروع بازی مهره‌هایش را با نهایت دقت مرتب می‌کند. حرکت امضای مگنوس این است که اسب‌هایش را جوری تنظیم می‌کند که رو به هم باشند. او این

1. Magnus Carlson

کار را می‌کند تا قبل از بازی خودش را وارد ذهنیت صحیح کند. ورزشکاران دیگر هم چنین روال‌های خاصی دارند که ابزاری است که به آنها کمک می‌کند تا وارد سطح آگاهی غرقه شدن^۱ شوند؛ به عنوان مثال رافائل نادال^۲، تنیس‌باز موفق، روال مشابهی دارد که قبل از بازی با ترتیب خاصی از بطری‌های خود آب و آب‌میوه می‌نوشد و بطری‌ها را با دقت و ترتیب خاصی روی زمین می‌چیند. او هم روال خاص خود را پیدا کرده است تا بتواند خودش را در ذهنیت صحیح غرق کند و آمادهٔ برنده شدن در بازی‌هایش شود.

علت اینکه بیشتر آدم‌ها بازنده می‌شوند ذهنیت غلط است. اگر ذهنیت را تصحیح کنید، حرکت‌های دقیق و قوی را در هر موقعیتی پیدا خواهید کرد و به تدریج در تاکتیک هم قوی‌تر می‌شوید؛ چون به تدریج شروع می‌کنید به لذت بردن از هنر محاسبهٔ حرکات پیش‌رو. شطرنج درست همانند زندگی است؛ اگر شانس‌هایی که به تو روی می‌آورد را شناسایی و استفاده نکنی و اگر زمانی که صحیح و توجیه‌پذیر است مهره‌ها را قربانی نکنی، درست مشابه عقب‌گرد و ضربه خوردن است.

اگر عادت کرده‌ای مهره‌هایت را بدون توجیه کافی قربانی کنی، به لحاظ مادی عقب بیفتی و سپس آرزو کنی که حریف اشتباهی کند، این مشکل خود تو است و باید تلاش کنی بیاموزی تا اشتباه‌های کمتری مرتکب شوی.

1. flow state

2. Rafael Nadal

تلف کردن منابع بد است، هریک از مهره‌ها منبعی هستند و فقط وقتی که توجیه‌پذیر و صحیح است باید قربانی شوند؛ یعنی فقط وقتی که منجر به برتری می‌شود. البته ابتکار عمل از مزیت مادی مهم‌تر است.

مهم‌ترین منبع در زندگی و در شطرنج «زمان» است. باید به لحاظ مصرف زمان خیلی مؤثر عمل کنی و آسوده‌خاطر نشوی. اگر حرکت درست را می‌دانی، انجامش بده.

اگر شانس این را داری که یک قربانی صحیح بکنی، ولی این فرصت را از دست بدهی، نوعی شکست محسوب می‌شود و باعث خواهد شد به عقب رانده شوی و وارد موقعیتی شوی که مزیت به حریف واگذار شده است. فرصت‌سوزی و از دست دادن موقعیت‌های خوب، مشابه از دست دادن مهره‌ها است و در اثر آن وارد موقعیت ضعف خواهی شد. باید مهاجم و فرصت‌طلب باشی و در همه‌جا به دنبال نقطه ضعف بگردی. اگر هنوز نمی‌توانی نقطه ضعفی پیدا کنی، به جای آن حرکاتی کن که حریف را به اشتباه کردن و نقطه ضعف دادن ترغیب (مجبور) کنی، سپس روی حرکت ضعیف حریف به اندازه کافی فکر کن، برتری کافی پیدا کن و سپس برنده بازی شو. فکر می‌کنم شطرنج به صورت اشتباه تدریس می‌شود، مخصوصاً در سنین پایین. تمرکز روش فعلی تدریس شطرنج بر روی ارزش مادی مهره‌ها است که دقیقاً نقطه کور انسان‌ها هم در زندگی و هم در شطرنج است. روح بازی شطرنج با ارزش مادی مهره‌ها سازگار نیست، بلکه بیشتر با برتری موقعیتی و ابتکار عمل هم‌راستا است.

حتی اگر از نظر مادی عقب هستی، می‌توانی (و باید) جبران مافات کنی، آن هم با حرکات دقیق و درست. ابتکار عمل و برتری موقعیتی همواره بالاتر از ارزش مادی است.

این کتاب دربارهٔ اشتباه‌های مشترک انسان‌ها است که باعث باخت آنها می‌شود. این کتاب را طوری بخوان که انگار تنها قواعدی است که به آنها نیاز خواهی داشت. به‌جز قواعد این کتاب فقط لازم است روی تاکتیک‌ها (معمایا) کار کنی. این ادعای خیلی بزرگی است؛ ولی فکر می‌کنم آنچه در این کتاب آورده‌ام نخستین ادعا در این موضوع است که کسی تمام قواعد لازم و کافی برای ذهنیت برنده در بازی شطرنج را جمع‌آوری کرده است.

قواعد این کتاب ذهنیت منسجمی را در افراد ایجاد می‌کند که باعث بهتر فکر کردن و تصمیم گرفتن در شطرنج و همچنین زندگی می‌شود. قواعد بین هر دو مشترک است و من در جاهایی که توانستم همان مفهوم را به‌صورت «درس زندگی» هم آورده‌ام.

ترتیبی که مفاهیم شطرنج را یاد می‌گیرید خیلی مهم است و تأثیر زیادی بر روی عادت‌ها و نتیجه‌های شما دارد. به همین دلیل است که این کتاب هدیهٔ مناسبی برای نوجوانان و جوانان است که به آنها کمک کند تا از نقطهٔ کور مادیات کمتر ضربه بخورند.

بیشتر مردم نگرشی مادی به شطرنج و زندگی دارند که ذهنیت غلطی است. علت این موضوع طرز یادگیری شطرنج است؛ زیرا یکی از اولین چیزهایی که در شطرنج یاد می‌گیرید «ارزش» هریک از مهره‌ها است. ارزش مادی در اولویت دوم قرار دارد. اولویت نخست

موقعیت روی زمین بازی و قدرت تأثیر مهره‌های شما است. آموزش صحیح شطرنج باید بر مبنای ذهنیت درست باشد. اجازه ندهید تفکر مادی جلوی پیشرفت شما را بگیرد. بعد از اینکه یاد گرفتید هریک از مهره‌ها چگونه حرکت می‌کنند، باید اصول تفکر صحیح را یاد بگیرید که منجر به تصمیم‌گیری‌ها و حرکتهای درست نیز می‌شود؛ ذهنیتی که در این کتاب تشریح شده است. هیچ‌یک از کتاب‌هایی که من خواندم شطرنج را با این روش یاد نمی‌دهند. این همان روشی است که من دوست داشتم در کودکی و نوجوانی شطرنج را مطابق با آن یاد می‌گرفتم. فکر می‌کنم آموزش شطرنج با این روش به روح این بازی نزدیک‌تر است و باعث ایجاد عادات‌های صحیح هم در شطرنج و هم در زندگی می‌شود.